

УДК 159.99

ЕФЕКТИВНІСТЬ МАНІПУЛЯЦІЇ

Студ. Н. Прокопівнюк, гр. БДР-5-14

Наук. керівник доц. А. В. Колодяжна

Київський національний університет технологій та дизайну

В кожній людині є та частина душі, яка свідомо вдається до всіляких хитрощів, щоб контролювати ситуацію і досягти своєї мети (частіше корисливої). Вона називається маніпулятором. Тому можна сказати, що в певному плані кожна людина є маніпулятором, а проявляється це залежно від обставин і самої людини. Проблемою маніпулювання цікавились багато вчених, в своїх працях вони розкривали зміст маніпулювання, причини маніпуляцій: Е.Шостром, Е.Фромм, А.Елліс, Д.Хейлі, Е.Берна та інші.

Маніпулятивне спілкування передбачає вплив на партнера зі взаємодії з метою досягнення своїх прихованих намірів і цілей. Маніпуляція має за мету досягнення контролю над поведінкою й думками іншої людини. Основна особливість при маніпулятивному спілкуванні: партнер не інформує свого співбесідника про істинні цілі їхньої розмови, вони їм приховуються або підміняються іншими. Отож маніпуляція – це приховане управління людьми та їхньою поведінкою.

Ефективність же маніпуляції залежить від уміння маніпулятора використовувати психологічно уразливі позиції людини. Отже, розглядаючи маніпуляцію з моральних норм спілкування, а також мотиваційного й когнітивного аспектів, з'ясується проблема негативних наслідків у стосунках між партнерами:

- у маніпулятора формується уявлення про людину як про засіб досягнення цілей, що з часом оформлюється в звичку розпоряджатися партнером;
- партнер сприймається не як найвища цінність, а як носій певних, потрібних маніпуляторів властивостей;
- у маніпулятора виникає егоцентризм, одностороннє бачення партнера й себе, нездатність і небажання індивіда реально оцінити ситуацію, зосередженість на власних інтересах.

Е.Шостром відзначила, що в кожному з нас «сидить» маніпулятор і навіть кілька. Вони на різній глибині, у різних іпостасях і в ті чи інші моменти життя то один, то інший береться нами керувати.

Практика спілкування показує, що широке використання маніпулятивного впливу, маніпулятивних засобів у діловій сфері зазвичай переноситься на сферу дружби, неформальних міжособистісних стосунків, що призводить до руйнації близьких, довірливих зв'язків між людьми. Зокрема до професій, які найбільш підпадають під маніпулятивну деформацію, можна віднести професії вчителя, викладача, педагога, тобто ті, які мають справу з навчанням, в якому завжди наявні елементи маніпуляції. І якщо у сфері предметного навчання маніпулятивне спілкування є виправданим, то у сфері неформальних стосунків – негативно позначається або зруйновує ці зв'язки. Загалом людина-маніпулятор – це все те в нас, що свідомо, підсвідомо й неусвідомлено застосовує спеціальні методи, які дають змогу нейтралізувати нашу природу, звівши близьких людей до рівня речей, підвладних управлінню.

Таким чином, маніпуляція є невід'ємною частиною душі багатьох людей, без якої не можливе подальше існування, тому що саме вона допомагає їм досягнути мети, реалізувавши стратегію маніпулювання. Маніпуляція існувала і буде існувати, від неї не можливо позбавитись. Але її можливо зробити позитивною, без негативних наслідків до інших.